អនុប្បទានគណនី

ដោយមេធាវី **កុយ គន្ធី***

១. សេចក្តីផ្តើម

ដើម្បីអនុវត្តគម្រោងអ្វីមួយ ឬសេចក្តីត្រូវការអ្វីមួយ បើគេគ្មានប្រាក់ខ្លួនឯងគ្រប់គ្រាន់ទេ គេតែងស្វែងរកប្រាក់ពីប្រភពខាងក្រៅដើម្បីផ្គត់ផ្គង់គម្រោង ឬសេចក្តីត្រូវការនោះ ដោយការខ្ចីប្រាក់ពីប្រភពនោះ។ ដើមដំបូងបំផុតការឲ្យខ្ចីត្រូវបានធ្វើឡើងតាមរយៈការស្គាល់គ្នា និងការជឿទុកចិត្តគ្នា។ ការផ្តល់កម្ចីតាមរយៈការជឿទុកចិត្តគ្នា មិនអាចផ្តល់នូវសន្តិសុខដល់ម្ចាស់បំណុលជានិច្ចទេ។ ជួនកាលកូនបំណុលមិនសងប្រាក់វិញ ដោយប្រការណាមួយ ដូចជាការខាតបង់ ភាពទាល់ច្រកគ្មានប្រាក់សង ឬមានគំនិតមិនល្អចង់បំបាត់បំណុលជាដើម។ វិធីមួយក្នុងការទាមទារបំណុលមកវិញគឺត្រូវប្តឹងទៅតុលាការ ដើម្បីបង្គាប់ឲ្យកូនបំណុលសងប្រាក់មកម្ចាស់បំណុលវិញ។ ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលកូនបំណុលនៅតែមិនមានលទ្ធភាពសងប្រាក់ ម្ចាស់បំណុលនៅតែមិនអាចទទួលបាននូវការសងប្រាក់ដដែល។ ឬទោះបីកូនបំណុលមានលទ្ធភាពសងក៏ដោយ ដោយសារនីតិវិធីតុលាការស្មុគស្មាញ និងអូសបន្លាយ ការសង្គ្រោះតាមផ្លូវតុលាការនៅតែជាបញ្ហាដល់ម្ចាស់បំណុល។

ដោយសារការឲ្យខ្ចីតាមរយៈការជឿទុកចិត្តរវាងម្ចាស់បំណុល និងកូនបំណុល មិនសូវមានសន្តិសុខ គេបានបង្កើតក្របខណ្ឌគតិយុត្តមួយទៀតដើម្បីបង្កើនសន្តិសុខដល់ម្ចាស់បំណុលគឺការធានាដោយបុគ្គល មានន័យថា មុននឹងកូនបំណុលអាចទទួលកម្ចីបាន កូនបំណុលត្រូវរកមនុស្សម្នាក់ ឬច្រើននាក់ (អាចជាបង ប្អូន ឬមិត្តភក្តិ ជាអាទិ៍) មកចូលរួមជួយធានាបំណុលក្នុងន័យបង្ការថា បើកូនបំណុលមិនសង បងប្អូន ឬមិត្តភក្តិ របស់កូនបំណុល ដែលជាអ្នកធានានោះនឹងសងជំនួសកូនបំណុល។ មធ្យោបាយនេះផ្តល់ឲ្យម្ចាស់បំណុល នូវជម្រើសក្នុងការទាមទារបំណុល ពោលគឺ បើកូនបំណុលមិនសងម្ចាស់បំណុលត្រូវបង្ខំអ្នកធានាឲ្យសង តាមរយៈបណ្តឹងនៅតុលាការជាដើម។ មធ្យោបាយនេះហាក់ដូចជាល្អសម្រាប់ម្ចាស់បំណុល ប៉ុន្តែម្ចាស់បំណុល

* លោក **កុយ គន្ធី** ជាមេធាវីនៅការិយាល័យមេធាវី ខេអិន ពិគ្រោះច្បាប់។ លោក **កុយ គន្ធី** ប្រកបវិជ្ជាជីវៈមេធាវីនៅក្នុងវិស័យភតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុ, ប្រតិបត្តិការអចលនវត្ថុ, ការសាងសង់, រដ្ឋប្បវេណី និងព្រហ្មទណ្ឌ។ អ្នកនិពន្ធសូមអរគុណដល់លោកមេធាវី **កុយ នាម** ដែលបានណែនាំ, ពិនិត្យ និងកែសម្រួលអត្ថបទនេះ។

នៅតែទទួលបន្ទុកហានិភ័យដដែល ដោយសារក្នុងករណីដែលអ្នកធានាគ្មានលទ្ធភាពសង ម្ចាស់បំណុលនៅតែមិនអាចប្រមូលបំណុលរបស់ខ្លួនមកវិញបានដដែល។

បន្ទាប់មកទៀត ដើម្បីពង្រឹងសន្តិសុខនៃបំណុលឲ្យកាន់តែរឹងមាំ ក្របខណ្ឌគតិយុត្តមួយទៀតត្រូវបានអភិវឌ្ឍន៍ដោយការធានាដោយវត្ថុ។ ការធានាដោយវត្ថុជាមូលដ្ឋានដែលគេបានប្រើគឺការបញ្ចាំ ឬការដាក់ហ៊ីប៉ូតែកដើម្បីធានាបំណុល។ វត្ថុដែលយកមកបញ្ចាំ/ហ៊ីប៉ូតែកគឺ អាចជាដីធ្លី (អចលនវត្ថុ) ការធានាបែបនេះ នាំឲ្យម្ចាស់បំណុលបន្ថយនូវហានិភ័យរបស់ខ្លួន ព្រោះក្នុងករណីដែលកូនបំណុលមិនសងបំណុល ម្ចាស់បំណុលអាចធ្វើការអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ដោយសុំឲ្យតុលាការធ្វើការអនុវត្តដោយបង្ខំទៅលើ ដីធ្លី ដែលកូនបំណុលបានដាក់បញ្ចាំ ឬដាក់ហ៊ីប៉ូតែក ដើម្បីជម្រះបំណុលដែលកូនបំណុលមិនបានសង។

ការធានាបំណុលតាមរយៈការដាក់បញ្ចាំអចលនវត្ថុ និងហ៊ីប៉ូតែកគឺជាមធ្យោបាយដ៏មានប្រសិទ្ធភាពចំពោះម្ចាស់បំណុល ប៉ុន្តែចំនួនអចលនវត្ថុមានកម្រិត។ ចំពោះពាណិជ្ជករដែលប្រកបរបរផ្តល់ហិរញ្ញប្បទាន ដូចជាធនាគារជាអាទិ៍ គេត្រូវធ្វើការបញ្ចេញឥណទានរបស់ខ្លួនឲ្យបានច្រើន តាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ដូច្នេះការទាមទារឲ្យមានអចលនវត្ថុយកមកធានាបំណុលនោះនាំឲ្យអតិថិជនដែលគ្មានអចលនវត្ថុមិនអាចចូលទៅរកឥណទានបាន ថ្វីបើគេមានទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេងទៀតក៏ដោយ ឧទាហរណ៍ ម្ចាស់ហាងដែលមានទំនិញនៅពេញក្នុងដៃជាដើម។ ដូច្នេះ ពាណិជ្ជករទាំងនោះងាកមករកការធានាកាតព្វកិច្ច (ធានាបំណុល) ដោយចលនវត្ថុវិញ។

ការធានាកាតព្វកិច្ចដោយចលនវត្ថុនេះ ត្រូវបានធ្វើឡើងជាពីររូបភាពគឺ ការធានាកាតព្វកិច្ចដោយចលនវត្ថុរូបី (Tangible movable property) និងចលនវត្ថុអរូបី (Intangible movable property)។

ការធានាកាតព្វកិច្ចដោយចលនវត្ថុរូបីអាចធ្វើឡើងក្រោមរូបភាពដូចជា ការបញ្ចាំចលនវត្ថុប្រាតិភោគដោយអនុប្បទាន ដែលមានចែងក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ២០០៧ និងការធានាដោយទំនិញ និងចលនវត្ថុ ដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីប្រតិបត្តិការមានកិច្ចធានាឆ្នាំ២០០៧។

អត្ថបទនេះផ្តោតតែលើការធានាកាតព្វកិច្ចដោយចលនវត្ថុអរូបី និងជាពិសេសចលនវត្ថុអរូបីប្រភេទគណនី។

២. អ្វីដែលហៅថា "គណនី"?

ការធានាកាតព្វកិច្ចដោយគណនីត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយច្បាប់ស្តីពីប្រតិបត្តិការដែលមានកិច្ចធានាឆ្នាំ២០០៧។ គណនីត្រូវបានកំណត់និយមន័យនៅក្នុងមាត្រា ៣.១១ នៃច្បាប់ស្តីពី

ប្រតិបត្តិការដែលមានកិច្ចធានាដែលមានសេចក្តីថា៖

> "គណនី" សិទ្ធិទទួលការទូទាត់ថ្លៃទំនិញដែលបានលក់ ឬបានជួល ឬថ្លៃសេវាកម្ម ដែលមិនមែនជាលិខិតស្នាម ឬកិច្ចសន្យាលក់ដែលមានកិច្ចធានា។

យោងតាមមាត្រានេះ គេមិនត្រូវច្រឡំ "គណនី" (Account) ជាមួយគណនីធនាគារទេ។ គណនី គឺជាកំណត់ត្រាមួយដែលកត់សម្គាល់សិទ្ធិរបស់បុគ្គលម្នាក់ដែលបានលក់ទំនិញ ឬ សេវាទៅឲ្យបុគ្គលម្នាក់ទៀត ហើយបុគ្គលម្នាក់ទៀតនោះមិនទាន់បានទូទាត់ថ្លៃទំនិញ ឬ សេវាទៅឲ្យបុគ្គលខាងដើម។ ឧទាហរណ៍ ក្រុមហ៊ុនអេប៊ីស៊ី បានលក់កុំព្យូទ័រ ៥០ គ្រឿងទៅឲ្យក្រុមហ៊ុនអង្គរអភិវឌ្ឍន៍ ក្នុងតម្លៃមួយគ្រឿង ៧០០ ដុល្លារ ហើយក្រុមហ៊ុន អង្គរអភិវឌ្ឍន៍ ត្រូវទូទាត់ប្រាក់ក្នុងរយៈពេល ៣០ថ្ងៃ។ ក្រុមហ៊ុន អេប៊ីស៊ី បានចេញវិក្កយបត្រទៅឲ្យ ក្រុមហ៊ុន អង្គរអភិវឌ្ឍន៍ ឬកត់ត្រានៅក្នុងសៀវភៅរបស់ខ្លួនពីការទទួលទំនិញ និងប្រាក់ជំពាក់នៃក្រុមហ៊ុនអង្គរអភិវឌ្ឍន៍។ វិក្កយបត្រ ឬការកត់ត្រាទុកក្នុងសៀវភៅនេះ ជាភស្តុតាងនៃសិទ្ធិរបស់ ក្រុមហ៊ុន អេប៊ីស៊ី ដើម្បីទទួលបានការទូទាត់ប្រាក់ថ្លៃលក់កុំព្យូទ័ររបស់ខ្លួនពី ក្រុមហ៊ុន អង្គរអភិវឌ្ឍន៍។ តាមភាសាគណនេយ្យ គណនីដែលបានពោលមកនេះ គេហៅថាគណនីដែលត្រូវទទួល។

លិខិតស្នាម (Instrument) គឺជាកំណត់ត្រាដែលបង្ហាញភស្តុតាងពីសិទ្ធិទទួលប្រាក់ដែលមិនមែនជាកិច្ចព្រមព្រៀងប្រាតិភោគ (Security agreement) ឬកិច្ចសន្យាជួល (Lease) និងការផ្ទេរមួយប្រភេទដែលកើតឡើង តាមការប្រគល់ក្នុងអាជីវកម្មធម្មតាដោយមានបិដ្ឋិលេខចំណារខ្នង (Endorsement) ឬអនុប្បទានសិទ្ធិ (Assignment)។[48] ពាក្យនេះរាប់បញ្ចូលទាំងភស្តុតាងនៃសិទ្ធិប្រាតិភោគ (Certificated security) ផងដែរ។ ឧទាហរណ៍នៃលិខិតស្នាមមានដូចជា ប័ណ្ណខ្ចីប្រាក់ (Promissory note) ដែលគ្មានអមដោយកិច្ចព្រមព្រៀងប្រាតិភោគ វិញ្ញាបនបត្រភាគហ៊ុន។ ល។

កិច្ចសន្យាដែលមានកិច្ចធានា (Secured sale contract) មានន័យថា កំណត់ត្រាដែលបង្កើតកាតព្វកិច្ចបង់ប្រាក់ [កាតព្វកិច្ចជាទឹកប្រាក់] និងសិទ្ធិប្រាតិភោគ លើទំនិញ ឬការជួលទំនិញ (Security interest in, or lease of, goods)។[49] កិច្ចសន្យាដែលមានកិច្ច-ធានានេះមាននិយមន័យដូចគ្នានឹង Chattel paper នៅក្នុងច្បាប់អាមេរិកាំង (ក្រមពាណិជ្ជកម្មរួម មាត្រា ៩-១០៥(១)(៥)។ ឧទាហរណ៍នៃកិច្ចសន្យាដែលមានកិច្ចធានាមានដូចជា កិច្ចសន្យាដែលលក់ទំនិញជឿ ហើយអ្នកលក់រក្សាសិទ្ធិប្រាតិភោគលើទំនិញនោះ។ **សុខា** ចុះកិច្ចសន្យា

[48] មាត្រា ៣.២៦ ច្បាប់ស្តីពីប្រតិបត្តិការដែលមានកិច្ចធានា។

[49] មាត្រា ៣.៦ ច្បាប់ស្តីពីប្រតិបត្តិការដែលមានកិច្ចធានា។

ជួលរថយន្តជាមួយ **តារា** ក្នុងរយៈពេលមួយឆ្នាំ។ **សុខា** យកកិច្ចសន្យាជួលរថយន្តនោះទៅធានាការខ្ចីប្រាក់ពី **សំអុល** ចំនួន ៥០០ ដុល្លារ។ **សុខា** និង **សំអុល** បានចុះកិច្ចព្រមព្រៀងប្រាតិភោគដែលធានាដោយកិច្ចសន្យាជួល។ កិច្ចសន្យាទាំងពីរនេះរួមគ្នាជាកិច្ចសន្យាដែលមានកិច្ចធានា។

ទាំងគណនី, លិខិតស្នាម, និងកិច្ចសន្យាដែលមានកិច្ចធានាសុទ្ធតែទាក់ទងនឹងសិទ្ធិទទួលការទូទាត់ជាប្រាក់ទាំងអស់ ប៉ុន្តែគណនីជាសិទ្ធិទទួលការទូទាត់ប្រាក់ទាំងឡាយណាដែលមិនមែនជាលិខិតស្នាម និងកិច្ចសន្យាដែលមានកិច្ចធានា។ ឧទាហរណ៍ជាក់ស្តែងនៃគណនី គឺគណនីដែលត្រូវទទួល (Account receivable)។ ឯកសារភស្តុតាងនៃគណនីដែលត្រូវទទួលមានដូចជាឯកសារប្រគល់ទំនិញ ហើយអ្នកទទួលទំនិញមិនទាន់បង់ប្រាក់ថ្លៃទំនិញជាដើម ពោលគឺការទទួលទំនិញដោយជំពាក់។

៣. ការធានាកាតព្វកិច្ចដោយការធ្វើអនុប្បទានគណនី

ឧទាហរណ៍ ក្រុមហ៊ុនផ្គត់ផ្គង់គ្រឿងសំណង់មួយមានអតិថិជនជាច្រើន ជាអ្នកម៉ៅការសំណង់។ ក្រុមហ៊ុននេះមានជោគជ័យក្នុងការធ្វើអាជីវកម្ម រហូតដល់ពេលមួយគាត់ចង់ពង្រីកអាជីវកម្មនេះឲ្យធំស្របនឹងសេចក្តីត្រូវការនៃទីផ្សារសំណង់។ តែអកុសល ក្រុមហ៊ុនខ្វះដើមទុនដើម្បីពង្រីកអាជីវកម្ម។ បញ្ហាម្យ៉ាងគឺ ដោយសារលំហូរសាច់ប្រាក់មានការកកស្ទះ ដោយសារអ្នកម៉ៅការសំណង់ជាច្រើនបង្វិលប្រាក់មកឲ្យក្រុមហ៊ុនមិនទាន់។ ដើម្បីពង្រីកអាជីវកម្មបាន ក្រុមហ៊ុនគិតចង់ខ្ចីប្រាក់ពីធនាគារ តែគេមិនមានអចលនវត្ថុដើម្បីយកទៅដាក់ធានាបំណុល។ ក្រុមហ៊ុនក៏ទៅចរចារជាមួយធានាគារដើម្បីខ្ចីប្រាក់ ដោយប្រាប់ធនាគារថា ខ្លួនមានគណនីដែលត្រូវទទួល ដែលមានទឹកប្រាក់ជាច្រើនក្នុងមួយខែៗ។ ក្រុមហ៊ុនបញ្ជាក់ថា ខ្លួនចង់ខ្ចីប្រាក់មួយចំនួន ហើយជាថ្នូរនឹងការសងប្រាក់នេះ ក្រុមហ៊ុននឹងធ្វើអនុប្បទានគណនីដែលត្រូវទទួលទាំងអស់ ឬក្នុងចំនួនណាមួយឲ្យធនាគារ។ **នេះជាការយកសិទ្ធិលើបំណុលទៅធានាបំណុល។** ជាទូទៅ ធនាគារមិនឲ្យប្រាក់ខ្ចីស្មើនឹងចំនួននៃគណនីដែលត្រូវទទួលឡើយ។ ឧទាហរណ៍ អ្នកផ្គត់ផ្គង់មានគណនីដែលត្រូវទទួលចំនួន ១០០.០០០ ដុល្លារ យកទៅធានា។ ធនាគារអាចផ្តល់កម្ចី ៨៥% នៃចំនួនទឹកប្រាក់នៃគណនីដែលត្រូវទទួល។

កាលណាមានការព្រមព្រៀងគ្នា ក្នុងការឲ្យខ្ចីជាថ្នូរនឹងការផ្ទេរសិទ្ធិលើគណនីដែលត្រូវទទួល ភាគីទាំងពីរចុះកិច្ចព្រមព្រៀងមួយ ដែលគេហៅថា កិច្ចព្រមព្រៀងប្រាតិភោគ (សូមមើលនិយមន័យក្នុងមាត្រា ៣.៧ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រតិបត្តិការដែលមានកិច្ចធានា)។ នៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ គេយកគណនីដែលត្រូវទទួលធ្វើជាប្រាតិភោគ (Collateral) ដែលជាវត្ថុសម្រាប់ធានាថា

កាលណាកូនបំណុលមិនសងបំណុលទេ ម្ចាស់បំណុលមានសិទ្ធិទាមទារយកប្រាតិភោគនោះ។ ដូច្នេះដំណើរការនៃការផ្ទេរសិទ្ធិលើ ឬអនុប្បទានគណនីត្រូវបានដូចខាងក្រោមនេះ ៖

១. អ្នកផ្គត់ផ្គង់លក់ទំនិញឲ្យអតិថិជនដោយឲ្យជំពាក់

២. អ្នកផ្គត់ផ្គង់កត់ត្រាគណនីដែលត្រូវទទួលពីអតិថិជន។ អតិថិជននេះគេហៅថា "កូនបំណុលគណនី" (Account debtor or Obligor on account)។ យោងតាមមាត្រា ៣.៩ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រតិបត្តិការដែលមានកិច្ចធានា កូនបំណុលគណនីគឺ ជាបុគ្គលដែលជំពាក់កាតព្វកិច្ចក្នុងគណនី, កិច្ចសន្យាលក់ដែលមានកិច្ចធានា, ឬទ្រព្យអរូបីដទៃទៀត។

៣. អ្នកផ្គត់ផ្គង់សុំខ្ចីប្រាក់ពីគ្រឹះស្ថានឥណទាន (ឬគ្រឹះស្ថានដែលផ្តល់ប្រាក់កម្ចី) (Lending Institution)។

៤. អ្នកផ្គត់ផ្គង់ធានាចំពោះគ្រឹះស្ថានឥណទានថា ជាថ្នូរនឹងប្រាក់កម្ចីនេះ ខ្លួននឹងផ្ទេរសិទ្ធិលើគណនីដែលត្រូវទទួល (ឬធ្វើអនុប្បទានគណនីដែលត្រូវទទួល) ដែលមាននៅពេលបច្ចុប្បន្ន ឬដែលនឹងទទួលបាននាពេលអនាគត របស់ខ្លួនទៅឲ្យគ្រឹះស្ថានឥណទាន។[50] នេះជាការយកគណនីមកធ្វើជាប្រាតិភោគ។ គ្រឹះស្ថានឥណទានយកការប្រាក់លើប្រាក់កម្ចីព្រមទាំងថ្លៃសេវាឥណទាន។

៥. អ្នកផ្គត់ផ្គង់សន្យាថា ក្នុងករណីដែលខ្លួនខកខានសងបំណុលដល់គ្រឹះស្ថានឥណទាន គ្រឹះស្ថាននោះមានសិទ្ធិទាមទារយកគណនីដែលត្រូវទទួលពីអតិថិជន ដែលជាកូនបំណុលគណនី។ នៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀង គេអាចចែងពីព្រឹត្តិការណ៍មិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ច[51] (Event of default) ដើម្បីកំណត់ចំណុចនៃពេលវេលា ដែលអាចឲ្យគ្រឹះស្ថានឥណទានទាមទារយកគណនីដែលត្រូវទទួលពីកូនបំណុលគណនី។

៦.នៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ គេអាចចែងពី ខ ដែលតម្រូវឲ្យមានការជូនដំណឹងដល់កូនបំណុលគណនីបានដឹងពីសិទ្ធិរបស់គ្រឹះស្ថានឥណទានលើគណនី ឬមិនបាច់ជូនដំណឹងទៅកូនបំណុលគណនី ដើម្បីជៀសវាងកុំឲ្យកូនបំណុលគណនីដឹងពីស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុរបស់អ្នក-

---

[50] សូមមើលមាត្រា ២៥ ច្បាប់ស្តីពី ប្រតិបត្តិការដែលមានកិច្ចធានា។ មាត្រា ២៥.២ អនុញ្ញាតឲ្យការប្រើប្រាស់ប្រាតិភោគដែលកូនបំណុលកំពុងមានបច្ចុប្បន្ន ឬដែលនឹងទទួលបាននាពេលអនាគត។ ឧទាហរណ៍ នៅពេលចរចាជាមួយធនាគារ អ្នកផ្គត់ផ្គង់មានគណនីដែលត្រូវទទួលពីអ្នកម៉ៅការសំណង់៥រូប ដែលមានទឹកប្រាក់ ១០.០០០ដុល្លារ។ គាត់អាចធានាជាមួយធនាគារថា គាត់សុំដាក់គណនីទាំងនេះជាប្រាតិភោគបច្ចុប្បន្ន ហើយតទៅមុខទៀត បើគាត់មានគណនីផ្សេងទៀត គាត់សុំយកគណនីដែលកើតមាននាពេលអនាគតទាំងនោះ មកធ្វើជា-ប្រាតិភោគទៀតនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងបច្ចុប្បន្ន។

[51] មាត្រា ៤៦ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រតិបត្តិការដែលមានកិច្ចធានា។ មាត្រា ៣៨៩.ឃ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី បើកសេរីភាពឲ្យភាគីកំណត់យកព្រឹត្តិការណ៍ណាមួយតាមការព្រមព្រៀងគ្នា មកធ្វើជាព្រឹត្តិការណ៍នៃការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ច។

ផ្តត់ផ្គង់។[52] បើសិនជាមានការតម្រូវឲ្យជូនដំណឹងដល់កូនបំណុលគណនី គេអាចចែងអំពីកាតព្វកិច្ចរបស់កូនបំណុលគណនីត្រូវបង់ប្រាក់មកគ្រឹះស្ថានឥណទានដោយផ្ទាល់[53] ឬបង់ទៅឲ្យអ្នកផ្តត់ផ្គង់។[54]

៧.ក្នុងករណីដែលកិច្ចព្រមព្រៀងចែងថាកូនបំណុលគណនី (អតិថិជន) ត្រូវទូទាត់គណនីដល់អ្នកផ្តត់ផ្គង់ដោយផ្ទាល់ កូនបំណុលគណនីត្រូវបន្តទូទាត់គណនីដែលត្រូវទទួលឲ្យអ្នកផ្តត់ផ្គង់ដដែល ទោះបីគណនីនេះត្រូវបានផ្ទេរ ឬធ្វើអនុប្បទានឲ្យទៅគ្រឹះស្ថានឥណទានក៏ដោយ។

៨.កិច្ចព្រមព្រៀងអាចចែងថា កូនបំណុលគណនីត្រូវរក្សាតម្លៃគណនីក្នុងកម្រិតមួយ (ឧទាហរណ៍ ១៣០%) នៃចំនួនទឹកប្រាក់កម្ចី ហើយតួលេខនេះត្រូវរាយការណ៍មកគ្រឹះស្ថានឥណទានជារយៈពេលទៀងទាត់ ឬគ្រឹះស្ថានឥណទានអាចចុះទៅពិនិត្យពីស្ថានភាពនៃគណនីនេះនៅពេលណាគេចង់ដឹង។ នៅពេលណាមួយដែលមានការបំពានលើកិច្ចព្រមព្រៀង ឬស្ថានភាពគណនីធ្លាក់ចុះពីតម្លៃដែលបានកំណត់ អ្នកផ្តត់ផ្គង់អាច(តាមសេចក្តីចែងនៃកិច្ចព្រមព្រៀង) ទាមទារឲ្យអ្នកផ្តត់ផ្គង់ប្រមូលគណនី ព្រមទាំងបង្គាប់ឲ្យកូនបំណុលគណនីទូទាត់គណនីឲ្យគ្រឹះស្ថានឥណទានដោយផ្ទាល់[55] (កាលណាកិច្ចព្រមព្រៀងមិនទាមទារឲ្យកូនបំណុលគណនីបង់ប្រាក់ទូទាត់ដោយផ្ទាល់ទៅគ្រឹះស្ថានឥណទាន)។

ដ្យាក្រាមនៅផ្នែកខាងក្រោយ ពន្យល់បង្ហាញពីរបៀបធ្វើអនុប្បទានគណនី។

---

[52] មាត្រា ៥០៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចែងថា ដើម្បីអាចតតាំងចំពោះកូនបំណុល អនុប្បទាយី (គ្រឹះស្ថានឥណទាន) ត្រូវជូនដំណឹងដល់កូនបំណុលគណនី។ ទោះបីយ៉ាងនេះក្តី មាត្រា ២៥.៤ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រតិបត្តិការដែលមានកិច្ចធានាមិនតម្រូវឲ្យជូនដំណឹងទេ។ តែបើកិច្ចព្រមព្រៀងប្រាតិភោគទាមទារឲ្យជូនដំណឹងទៅកូនបំណុលគណនីវិញ ការជូនដំណឹងនោះត្រូវបញ្ជាក់ពីសិទ្ធិអ្វីខ្លះដែលត្រូវធ្វើអនុប្បទាន ហើយត្រូវបញ្ជាក់ទទួលស្គាល់ដោយអនុប្បទាយី (អ្នកផ្តត់ផ្គង់) ឬអនុប្បទានិក ហើយមិនចាំបាច់ត្រូវបើកបង្ហាញពីខចែង និងលក្ខខណ្ឌនានានៃកិច្ចព្រមព្រៀងប្រាតិ-ភោគឡើយ (មាត្រា ២៥.៥)។

[53] ជាការជាក់ស្តែង អ្នកផ្តត់ផ្គង់មិនចង់ឲ្យកូនបំណុលគណនីទូទាត់គណនីឲ្យគ្រឹះស្ថានឥណទានដោយផ្ទាល់ទេ ព្រោះគេត្រូវការបង្វិលប្រាក់រកស៊ីបន្ត។ អ្នកផ្តត់ផ្គង់ចង់បង់ការប្រាក់ឲ្យគ្រឹះស្ថានឥណទានវិញ ជាការប្រសើរ។

[54] យោងតាមមាត្រា ២៥.៧ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រតិបត្តិការដែលមានកិច្ចធានា កាលណាម្ចាស់បំណុល/អនុប្បទាយី (អ្នកផ្តត់ផ្គង់) ជូនដំណឹងទៅកូនបំណុលគណនី (អតិថិជន) ថាគណនីត្រូវបានធ្វើអនុប្បទានរួចហើយ ព្រមទាំងបញ្ជាក់ថាកូនបំណុលគណនីត្រូវបង់ឲ្យអនុប្បទានិកវិញនោះ (គ្រឹះស្ថានឥណទាន) នោះកូនបំណុលគណនីត្រូវបង្វែរការបង់ប្រាក់នោះទៅឲ្យអនុប្បទានិកវិញ។ ប៉ុន្តែ បើអនុប្បទាយី (អ្នកផ្តត់ផ្គង់មិនទាន់បានជូនដំណឹងពីការធ្វើអនុប្បទានគណនីទេនោះ កូនបំណុលគណនីត្រូវបង់ប្រាក់ឲ្យអ្នកផ្តត់ផ្គង់ (មាត្រា ២៥.៦)។

[55] សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមអំពី សិទ្ធិទាមទាររបស់គ្រឹះស្ថានឥណទាន សូមមើលមាត្រា ២៥ នៃច្បាប់ស្តីពី ប្រិតិបត្តិការដែលមានកិច្ចធានា។

៤. ការធ្វើសុក្រឹតកម្មនៃគណនី

អ្នកផ្គត់ផ្គង់ប្រហែលជាមិនខ្ចីប្រាក់ពីប្រភពតែមួយទេ។ គេប្រហែលជាខ្ចីពីប្រភពផ្សេងទៀត ហើយយកគណនីនោះទៅធានាបំណុលដូចគ្នា។ ក្នុងករណីនេះ គ្រឹះស្ថានឥណទានដែលយើងកំពុងបានពោលមកនេះ ប្រហែលជាត្រូវគិតគូរពីផលប្រយោជន៍ប្រជែងគ្នាជាមួយប្រភពឥណទានផ្សេងទៀត។ ដើម្បីយកប្រៀបលើប្រភពឥណទានដទៃទៀតលើប្រាតិភោគតែមួយ គ្រឹះស្ថានឥណទាន ត្រូវធ្វើសុក្រឹតកម្មសិទ្ធិអនុប្បទានរបស់ខ្លួន (perfection of security interest)។ ដោយហេតុថា គ្រឹះស្ថានឥណទានមិនអាចកាន់កាប់គណនីបាន គ្រឹះស្ថាននេះត្រូវធ្វើសុក្រឹតកម្មដោយការចុះបញ្ជី (Perfection by filing) សិទ្ធិប្រាតិភោគរបស់ខ្លួន ដើម្បីបង្ហាញដល់ភាគីទីបីថា ប្រាតិភោគជាក់លាក់ណាមួយ ឬប្រភេទណាមួយត្រូវបានយកមកធានាបំណុលរបស់ខ្លួនរួចហើយ។ ដូច្នេះ កាលណាមានការទាមទារយកប្រាតិភោគណាមួយក្នុងបណ្ដាភាគីច្រើន ភាគីណាដែលបានធ្វើសុក្រឹតកម្មមុនគេ ភាគីនោះត្រូវមានអាទិភាពក្នុងការទាមទារយកប្រាតិភោគនោះ។ ដូច្នេះ កាលបរិច្ឆេទនៃការធ្វើសុក្រឹតកម្ម ជាកត្តាកំណត់អាទិភាពនៃសិទ្ធិលើប្រាតិភោគ។[56]

សុក្រឹតកម្មត្រូវធ្វើនៅការិយាល័យចុះបញ្ជីប្រតិបត្តិការដែលមានកិច្ចធានា (Secured Transactions Filing Office) នៃក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម។[57]

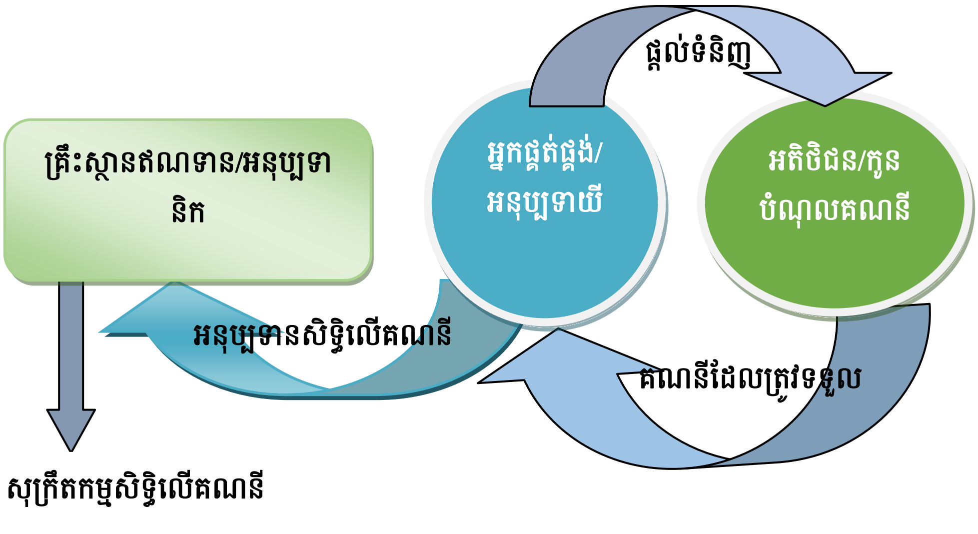

---

[56] សូមមើលមាត្រា ១២ នៃច្បាប់ស្ដីពី ប្រតិបត្តិការដែលមានកិច្ចធានា។

[57] សម្រាប់ព័ត៌មានលំអិតនៃការចុះបញ្ជីប្រតិបត្តិការដែលមានកិច្ចធានា សូមចូលក្នុងគេហទំព័រ http://www.setfo.gov.kh

៥. ការអនុវត្តសិទ្ធិនៃអនុប្បទានគណនី

នៅពេលដែលអ្នកផ្គត់ផ្គង់មិនបានអនុវត្តកាតព្វកិច្ចសងបំណុលរបស់ខ្លួន តាមកិច្ចព្រមព្រៀងប្រាតិភោគ គ្រឹះស្ថានឥណទានមានសិទ្ធិជូនដំណឹង និងតម្រូវឲ្យកូនបំណុលគណនីសងប្រាក់មកខ្លួនដោយផ្ទាល់ ទោះបីការធ្វើអនុប្បទានគណនីនោះមិនត្រូវបានជូនដំណឹងទៅកូនបំណុលគណនីក៏ដោយ។[58] គ្រឹះស្ថានឥណទានអាចចាត់ការបង្គាប់ឲ្យកូនបំណុលគណនីសងប្រាក់មកខ្លួន ដោយមិនបាច់ពឹងពាក់តុលាការធ្វើអន្តរាគមន៍ឡើយ។[59] គ្រឹះស្ថានឥណទានអាចប្រមូលបំណុលពីកូនបំណុលគណនីតាមរបៀបសមរម្យក្នុងផ្លូវពាណិជ្ជកម្ម ហើយមានសិទ្ធិកាត់កងការចំណាយរបស់ខ្លួនក្នុងការប្រមូលបំណុលនេះ បើប្រាក់ដែលប្រមូលបាននោះលើសពីបំណុលដែលអ្នកផ្គត់ផ្គង់បានជំពាក់ ប៉ុន្តែបើការប្រមូលនេះមិនបានគ្រប់តាមចំនួនបំណុលដែលជំពាក់ទេ អ្នកផ្គត់ផ្គង់ត្រូវនៅជំពាក់គ្រឹះស្ថានឥណទាននូវចំនួនមិនគ្រប់នោះ លើកលែងតែមានការព្រមព្រៀងគ្នាថា គ្រឹះស្ថានឥណទានសុខចិត្តយកត្រឹមចំនួនដែលប្រមូលបាន។[60]

ដើម្បីសម្រួលដល់ការប្រមូលគណនីពីកូនបំណុលគណនី មានវិធីមួយដែលគ្រឹះស្ថានឥណទានប្រើគឺ ការតម្រូវឲ្យអ្នកផ្គត់ផ្គង់បើកគណនីមួយនៅក្នុងគ្រឹះស្ថានរបស់ខ្លួន (បើគ្រឹះស្ថាននោះជាធនាគារ) ហើយរាល់ការទូទាត់គណនីដែលត្រូវទទួលទាំងអស់ត្រូវធ្វើតាមរយៈគណនីធនាគារនោះ។ ការធ្វើបែបនេះអាចឲ្យគ្រឹះស្ថានមានអំណាចត្រួតត្រាលើគណនីរបស់គ្រឹះស្ថានបាន ហើយនៅពេលដែលអ្នកផ្គត់ផ្គង់មិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ច គ្រឹះស្ថានឥណទានអាចទទួលយកការបង់ប្រាក់ពីកូនបំណុលគណនី តាមរយៈគណនីរបស់អ្នកផ្គត់ផ្គង់។

៦. ការលក់គណនី

ការលក់គណនីមានលក្ខណៈខុសពីការធ្វើអនុប្បទានគណនី។ នៅក្នុងអនុប្បទានគណនី អ្នកផ្គត់ផ្គង់មានសិទ្ធិត្រួតត្រា និងប្រមូលគណនី រីឯនៅក្នុងការលក់គណនីវិញ ការប្រមូលគណនីជារឿងរបស់គ្រឹះស្ថានឥណទាន។

ឧបមាថា អ្នកផ្គត់ផ្គង់មានគណនីច្រើនមានចំនួនទឹកប្រាក់រហូតដល់ទៅ ១.000.000ដុល្លារ តែគាត់ត្រូវការប្រាក់ ៨00.000ដុល្លារ។ គាត់អាចលក់គណនីដែលមានចំនួនទឹកប្រាក់ ១.000.000 ដុល្លារ ដោយសុខចិត្តទទួលថ្លៃលក់តែ ៨00.000ដុល្លារ ហើយការប្រមូលគណនីជាភារៈកិច្ចរបស់គ្រឹះស្ថានឥណទាន។ គ្រឹះស្ថានឥណទានបានចំណេញពីការជួញដូរនេះចំនួន ២00.000ដុល្លារ។

---

[58] មាត្រា ៤៧.២ ច្បាប់ស្តីពី ប្រតិបត្តការដែលមានកិច្ចធានា។

[59] ប្រភពដូចខាងលើ មាត្រា ៤៧.៥។

[60] ប្រភពដូចខាងលើ មាត្រា ៤៧.៣។

កូនបំណុលគណនីមានកាតព្វកិច្ចទូទាត់ឲ្យគ្រឹះស្ថានឥណទានដោយផ្ទាល់។ បើសិនគ្រឹះស្ថានឥណទានមិនអាចប្រមូលគណនីបានពីកូនបំណុលគណនីបានទេ គ្រឹះស្ថានឥណទានមិនអាចមកទារប្រាក់ដែលខាតបង់ពីអ្នកផ្គត់ផ្គង់បានទេ។ គ្រឹះស្ថានឥណទានត្រូវទទួលយកហានិភ័យនៃប្រតិបត្តិការនេះ ដូច្នេះគ្រឹះស្ថានឥណទានត្រូវតែវាយតម្លៃ កូនបំណុលគណនីអំពីសមត្ថភាពសងរបស់គេ ហើយត្រូវមានសិទ្ធិតាមដានប្រតិបត្តិការរបស់អ្នកផ្គត់ផ្គង់យ៉ាងហ្មត់ចត់។

នៅក្នុងការលក់គណនីនេះ មានការផ្ទេរសិទ្ធិលើបំណុលទៅឲ្យអ្នកទិញ ដោយអ្នកទិញជាអ្នកប្រមូលគណនី។ បែបនេះជាការធ្វើអនុប្បទានក្នុងគោលបំណងផ្ទេរនាទីប្រមូលគណនីឲ្យអ្នកទិញ។ អ្នកទិញគណនីនេះគេហៅថាឈ្មួញគណនី (Factor) ហើយដំណើរការនៃការជួញដូរគណនីនេះ គេមិនហៅថាជាអនុប្បទានគណនីទេ តែគេហៅថា Factoring។

ដោយសារនៅក្នុងដំណើការជួញដូរនេះមានការពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្ទេរ (អនុប្បទាន) គណនីពីអ្នកលក់ទៅឲ្យអ្នកទិញ ប៉ុន្តែក្នុងគោលបំណងប្រមូលប្រាក់ដែលជំពាក់ ច្បាប់ស្តីពីប្រតិបត្តិការដែលមានកិច្ចធានាមិនអនុវត្តលើប្រតិបត្តិការនេះទេ។[61]

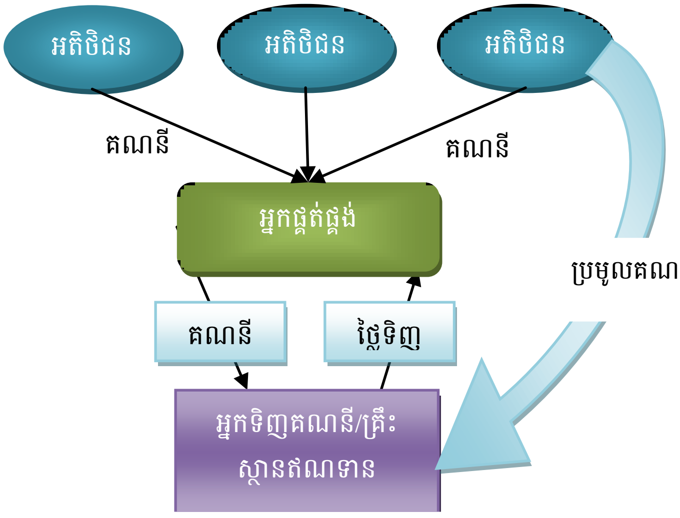

<u>ដ្យាក្រាមនៃការលក់</u>
គណនី

[61] ប្រភពដដែល មាត្រា ២.៤.គ។

៧. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ដូចបានកត់សម្គាល់នៅខាងដើម ហិរញ្ញប្បទាននៅប្រទេសកម្ពុជាយើង ជាទូទៅត្រូវបានធ្វើឡើងតាមរយៈការបញ្ចាំ ឬដាក់ធានាអចលនទ្រព្យ ឬហ៊ីប៉ូតែក។ មានហិរញ្ញប្បទានខ្លះទៀតត្រូវបានធ្វើតាមរយៈការដាក់បញ្ចាំ ឬធានាដោយចលនទ្រព្យដែលជាទូទៅអាចជារថយន្ត ឬយានជំនិះ។ ហិរញ្ញប្បទានដែលធ្វើឡើង ដោយការធានាទ្រព្យអរូបីគឺជាទម្រង់មួយដែលមិនធ្លាប់មានទោះបីច្បាប់ស្តីពី កិច្ចប្រតិបត្តិការដែលមានកិច្ចធានា បានអនុម័តជប់ឆ្នាំហើយក៏ដោយ អត្ថបទនេះគ្រាន់តែណែនាំរបៀបធ្វើហិរញ្ញប្បទានថ្មី ដែលច្បាប់បានអនុញ្ញាតប៉ុណ្ណោះ៕